

Üniversite Öğrencilerinin Sanal Ortam Kişilerarası Güven Düzeylerinin İncelenmesi

Sinan KAYA

Özet

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemek ve öğrencilerin sanal ortam kişilerarası güven düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde, üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven düzeylerinin, cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri fakülteleri/yüksekokullarına, algıladıkları yenilikçilik düzeylerine, günlük ortalama internet kullanım sürelerine ve internet kullanmaya yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları ile sanal ortam kişilerarası güven düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmada, var olan durumu ortaya koymaya yönelik betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki bir vakıf üniversitesinin 1. sınıflarında öğrenim gören 297 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu, Sanal Ortam Kişilerarası Güven Ölçeği ve Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Amaçları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin sanal ortamlarda dürüstlük düzeylerinin orta, olumsuz davranış düzeylerinin yüksek, sanal ortamlara yönelik güven düzeylerinin ise orta düzeyde olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokullara göre sanal ortamlarda olumsuz davranış düzeylerinin, günlük ortalama internet kullanım sürelerine göre sanal ortamlarda dürüstlük ve olumsuz davranış düzeylerinin, internet kullanımına yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre ise yalnızca dürüstlük düzeylerinin farklılaştığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanal ortam, kişilerarası güven, sosyal ağ siteleri, internet kullanımı, cinsiyet

1. Giriş

Elektronik posta, anlık mesajlaşma, çevrimiçi topluluklar ve sosyal ağ sitelerinin yaygın olarak kullanılması, çevrimiçi iletişimde kişilerarası güven ve sanal ortamlardaki davranışların niteliği gibi konuların önemini gün geçtikçe arttırmaktadır (Feng, Lazar ve Preece, 2004). İnternet teknolojisi kullanılarak oluşturulan ağ grupları, kişilerarası iletişim süreçlerinde farklılıklara neden olmaktadır. Bu farklılıkların başında iletişimde bulunan bireylerin çevrimiçi ortamlardaki birbirlerine olan güvenleri gelmektedir. Çevrimiçi iletişimi yüz yüze iletişimden farklı kılan en önemli özellik fiziksel etkileşimin eksikliğidir (Yoon, 2002). Bu eksiklik bireye, kendine ait gerçek özellikleri gizleme ya da farklı gösterme imkanı sunmaktadır. Birey, kendine hayal ettiği bir kimliği vermekte ve sanal kişiliğini hayalindeki gibi oluşturabilmektedir (Maczewski, 2002; Yee, Bailenson, Urbanek, Chang ve Merget, 2007). Alanyazında çevrimiçi ortamlarda kişilerarası güveni inceleyen farklı kuramsal modeller bulunmaktadır (Tan ve Thoen, 2000; Chen ve Barnes, 2007; Akt. Berger, 2011). Ancak bu modellerin genellikle ticari alanda müşteriler ve genel internet kullanıcıları açısından çevrimiçi ortamlardaki güven duygusunu ve çevrimiçi kişilerarası güveni incelediği görülmektedir. Günümüzde çevrimiçi ortamların uzaktan eğitim ortamı ve öğrenme-öğretme süreçlerini destekleyen bir ortam olarak yükseköğretimde yaygın biçimde kullanıldığı dikkate alındığında, üniversite öğrencilerinin çevrimiçi ortamlardaki kişilerarası güven düzeylerinin belirlenmesinin ve bu düzeylerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesinin, özellikle bu ortamları kullanan uygulayıcılar açısından önemli bulguları ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemek ve öğrencilerin sanal ortam kişilerarası güven düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde, üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven düzeylerinin, cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri fakülteleri/yüksekokullarına, algıladıkları yenilikçilik düzeylerine, günlük ortalama internet kullanım sürelerine ve internet kullanmaya yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenecektir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları ile sanal ortam kişilerarası güven düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

2. Yöntem

Çalışmada, var olan durumu ortaya koymaya yönelik betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki bir vakıf üniversitesinin Eğitim Fakültesi (n=178), Tıp

Fakültesi (n=28) ve Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nun (n=91) 1. sınıflarında öğrenim gören ve sosyal ağ sitelerini kullanan 297 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu, Sanal Ortam Kişilerarası Güven Ölçeği ve Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Amaçları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Üniversite öğrencilerinin sanal ortamlarda gerçek kişiliklerini ne kadar yansıttıklarını belirlemek için kullanılan Sanal Ortam Kişilerarası Güven Ölçeği'nin (Usta, 2012) geçerlik ve güvenilirlik çalışması 343 yetişkin üzerinde yapılmış, 20 maddenin yer aldığı ölçeğin sanal dürüstlük (9 madde), sanal olumsuzluk (7 madde) ve sanal güvensizlik (4 madde) olmak üzere üç faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçek, 5'li Likert tipi ölçekleme kullanılarak hazırlanmış, ölçekteki maddeler "1=Hiçbir zaman" ve "5=Her zaman" arasında 1'den 5'e kadar derecelendirilmiştir. Ölçekteki faktörlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının sırasıyla 0.836, 0.744 ve 0.828, her faktördeki maddelerin faktör yüklerinin ise 0.357 ile 0.770 arasında değiştiği görülmüştür. Bu araştırmanın verileri kullanılarak yapılan faktör analizi sonucunda ise, ölçeğin üç faktörlü bir yapı gösterdiği ve maddelerin faktör yüklerinin 0.373 ile 0.753 arasında değiştiği belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin faktörlerine ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları sanal dürüstlük için 0.89, sanal olumsuzluk için 0.85, sanal güvensizlik için ise 0.89 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada, Sanal Ortam Kişilerarası Güven Ölçeği'nin sanal dürüstlük ve sanal güvensizlik boyutundaki maddeler düz, sanal olumsuzluk boyutundaki maddeler ise ters yönlü puanlanmıştır. Diğer bir deyişle, sanal dürüstlük puanının yüksek olması öğrencilerin sanal ortamlardaki dürüstlük düzeyinin arttığını, sanal olumsuzluk puanının yüksek olması öğrencilerin sanal ortamlardaki olumsuz davranışlarının azaldığını, sanal güvensizlik puanının yüksek olması ise öğrencilerin sanal ortamdaki güvensizlik duygusunun arttığını göstermektedir. Karal ve Kokoç (2010) tarafından geliştirilen Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Amaçları Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması ise 7 farklı üniversitede öğrenim gören 315 öğrenci üzerinde yapılmış; 14 maddenin yer aldığı ölçeğin, sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı (7 madde), tanıma ve tanınma amaçlı (3 madde), eğitim amaçlı (4 madde) olmak üzere üç faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçek, 5'li Likert tipi ölçekleme kullanılarak hazırlanmış, ölçekteki maddeler "1=Hiç Katılmıyorum" ve "5=Tamamen Katılıyorum" arasında 1'den 5'e kadar derecelendirilmiştir. Ölçekteki faktörlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının sırasıyla 0.808, 0.742 ve 0.661, her faktördeki maddelerin faktör yüklerinin ise 0.460 ile 0.831 arasında değiştiği görülmüştür. Bu araştırmanın verileri kullanılarak yapılan faktör analizi sonucunda ise, ölçeğin üç faktörlü bir yapı gösterdiği ve maddelerin faktör yüklerinin 0.407 ile 0.853 arasında değiştiği belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin faktörlerine ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları sosyal etkileşim ve iletişim için 0.92, tanıma ve tanınma için 0.70, eğitim için ise 0.76 olarak hesaplanmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucu, çalışmada kullanılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu kanısına varılmıştır.

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven düzeylerinin incelenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma, ortanca ve mod değerleri; bu düzeylerin öğrencilerin cinsiyetleri ve öğrenim gördükleri fakülteleri/yüksekokulları açısından incelenmesinde Mann Whitney U-testi, algıladıkları yenilikçilik düzeyleri, günlük ortalama internet kullanım süreleri ve internet kullanmaya yönelik algıladıkları uzmanlık düzeyleri açısından incelenmesinde ise Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları arasındaki ilişkilerin incelenmesinde ise Pearson korelasyon katsayısı, bulguların yorumlanmasında ise 0.05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Sanal ortam kişilerarası güven düzeyi

Üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven ölçeğinin alt boyutlarına yönelik puanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Sanal Ortam Kişilerarası Güven Ölçeğinden Elde Edilen Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	–	S	Ortanca	Mod	Çarpıklık	Basıklık	K-S	p
Sanal dürüstlük	297	28,73	8,402	29	27	-,307	-,066	0,06	0,01
Sanal olumsuzluk	297	12,39	5,398	11	7	1,589	2,624	0,17	0,00
Sanal güvensizlik	297	12,69	4,779	13	12 ve 20	-,209	-,816	0,08	0,00

Tablo 1'e göre, sanal dürüstlük boyutuna yönelik puanlarının ortalaması (\bar{X} =28.73, ss=8.40), sanal olumsuzluk boyutuna yönelik puanlarının ortalaması (\bar{X} =12.39, ss=5.40) ve sanal güvensizlik boyutuna yönelik puanlarının ortalaması ise (\bar{X} =12.69, ss=4.78) olarak hesaplanmıştır. Bu bulguya göre,

öğrencilerin sanal dürüstlük düzeylerinin orta, sanal olumsuzluk düzeylerinin düşük, sanal güvensizlik düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu söylenebilir. Ayrıca, Tablo 1’deki Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi sonuçlarına göre ölçeğin alt boyutlarından elde edilen öğrencilerin puan ortalamalarının normal dağılım özelliği göstermediği belirlenmiştir ($p<0.05$).

3.2. Cinsiyete göre sanal ortam kişilerarası güven düzeyi

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sanal ortam kişilerarası güven ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre sanal ortam kişilerarası güven düzeylerine ilişkin mann whitney u-testi sonucu

	Cinsiyet	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Sanal dürüstlük	Bayan	242	148,65	35973,0	6570,00	0,88
	Erkek	55	150,56	8280,0		
Sanal olumsuzluk	Bayan	242	137,59	33296,5	3893,50	0,00
	Erkek	55	199,21	10956,5		
Sanal güvensizlik	Bayan	242	152,54	36913,5	5799,50	0,14
	Erkek	55	133,45	7339,5		

Tablo 2’ye göre, öğrencilerin cinsiyetlerine göre sanal dürüstlük ve sanal güvensizlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0.05$), sanal olumsuzluk düzeyleri arasında erkeklerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.01$). Bu bulguya göre, bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre sanal ortamlarda olumsuz davranış düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokullarına göre sanal ortam kişilerarası güven ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Fakülte/Yüksekokullarına Göre Sanal Ortam Kişilerarası Güven Düzeylerine İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonucu

	Fakülte/Yüksekokul	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Sanal dürüstlük	Eğitim Fakültesi	178	146,40	26059,5	10128,5	0,52
	Sağlık Hiz. Y.O. ve Tıp Fakültesi	119	152,89	18193,5		
Sanal olumsuzluk	Eğitim Fakültesi	178	135,27	24078,5	8147,5	0,00
	Sağlık Hiz. Y.O. ve Tıp Fakültesi	119	169,53	20174,5		
Sanal güvensizlik	Eğitim Fakültesi	178	153,37	27299,5	9813,5	0,28
	Sağlık Hiz. Y.O. ve Tıp Fakültesi	119	142,47	16953,5		

Tablo 3’e göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokullarına göre sanal dürüstlük ve sanal güvensizlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0.05$), sanal olumsuzluk düzeyleri arasında sağlık bilimleri ile ilgili yüksekokul/fakültede öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.01$). Bu bulguya göre, Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin, sağlık bilimleri ile ilgili yüksekokul/fakültede öğrenim gören öğrencilere göre sanal ortamlarda olumsuz davranış düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin algıladıkları yenilikçilik düzeylerine göre sanal ortam kişilerarası güven ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin algıladıkları yenilikçilik düzeylerine göre sanal ortam kişilerarası güven düzeylerine ilişkin kruskall wallis testi sonucu

	Yenilikçilik düzeyi	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p
Sanal dürüstlük	Gelenekçi	21	135,45	2	3,24	0,20
	Kararsız	112	139,80			
	Yenilikçi	164	157,02			
Sanal olumsuzluk	Gelenekçi	21	171,71	2	1,68	0,43
	Kararsız	112	145,50			
	Yenilikçi	164	148,48			
Sanal güvensizlik	Gelenekçi	21	147,24	2	0,01	0,99
	Kararsız	112	149,53			
	Yenilikçi	164	148,86			

Tablo 4'e göre, öğrencilerin algıladıkları yenilikçilik düzeylerine göre sanal dürüstlük, sanal olumsuzluk ve sanal güvensizlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu bulguya göre, üniversite öğrencilerinin algıladıkları yenilikçilik düzeylerine göre sanal ortamlarda dürüstlük, olumsuzluk ve güvensizlik davranış düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin günlük ortalama internet kullanım sürelerine göre sanal ortam kişilerarası güven ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların Kruskall Wallis testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin günlük ortalama internet kullanım sürelerine göre sanal ortam kişilerarası güven düzeylerine ilişkin kruskall wallis testi sonucu

	İnternet kullanım süresi	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı fark
Sanal dürüstlük	1 saatten az (1)	38	98,70	3	19,83	0,00	1-2, 1-3, 1-4, 2-4
	1-3 saat (2)	125	144,90				
	3-6 saat (3)	94	163,61				
	6 saatten fazla (4)	40	175,28				
Sanal olumsuzluk	1 saatten az (1)	38	120,42	3	13,81	0,00	1-3, 1-4, 2-4
	1-3 saat (2)	125	138,91				
	3-6 saat (3)	94	159,40				
	6 saatten fazla (4)	40	183,23				
Sanal güvensizlik	1 saatten az (1)	38	147,71	3	0,16	0,98	-
	1-3 saat (2)	125	148,50				
	3-6 saat (3)	94	148,05				
	6 saatten fazla (4)	40	154,04				

Tablo 5'e göre, öğrencilerin günlük ortalama internet kullanım sürelerine göre sanal dürüstlük ve sanal olumsuzluk düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.01$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U-testi yapılmıştır. Uygulanan bu test sonuçları göre, sanal dürüstlük puanları açısından interneti günlük ortalama 1 saatten az kullananlar ile diğerleri ve 1-3 saat kullananlar ile 6 saatten fazla kullananlar arasındaki farkın; sanal olumsuzluk puanları açısından ise 1 saatten az kullananlar ile 3-6 saat kullananlar, 1 saatten az kullananlar ile 6 saatten fazla kullananlar ve 1-3 saat kullananlar ile 6 saatten fazla kullananlar arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre, günlük ortalama internet kullanım süresi arttıkça öğrencilerin sanal ortamlarda dürüstlük düzeylerinin arttığı, olumsuz davranış düzeylerinin de azaldığı söylenebilir. Öğrencilerin günlük ortalama internet kullanım sürelerine göre sanal güvensizlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre sanal ortam kişilerarası güven ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanların Kruskall Wallis testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin internet kullanımına yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre sanal ortam kişilerarası güven düzeylerine ilişkin kruskall wallis testi sonucu

	Uzmanlık düzeyi	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı fark
Sanal dürüstlük	Düşük (1)	18	124,7222	2	10,07	0,01	2-3
	Orta (2)	124	133,7944				
	Yüksek (3)	155	163,9839				
Sanal olumsuzluk	Düşük (1)	18	121,4722	2	1,20	0,37	-
	Orta (2)	124	151,3427				
	Yüksek (3)	155	150,3226				
Sanal güvensizlik	Düşük (1)	18	148,6389	2	0,64	0,73	-
	Orta (2)	124	144,4516				
	Yüksek (3)	155	152,6806				

Tablo 6'ya göre, öğrencilerin internet kullanımına yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre sanal dürüstlük düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U-testi yapılmıştır. Uygulanan bu test sonuçları göre, sanal dürüstlük puanları açısından internet kullanıma yönelik uzmanlık düzeyini orta ve yüksek algılayanlar arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre, internet kullanımına yönelik uzmanlık düzeyini yüksek olarak algılayan öğrencilerin, orta düzeyde algılayanlara göre sanal ortamlarda daha dürüst oldukları söylenebilir. Öğrencilerin internet kullanımına yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre sanal olumsuzluk ve sanal güvensizlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

3.3. Sanal ortam kişilerarası güven düzeyi ve sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları arasındaki ilişki

Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçlarına ilişkin puan ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Sosyal Ağ Sitelerini Kullanma Amaçlarına İlişkin Puan Ortalamaları

Sosyal ağ sitelerini kullanım amacı	N	\bar{X}	ss
Sosyal etkileşim-iletişim	297	23,67	7,22
Tanıma-tanınma	297	9,03	2,84
Eğitim	297	10,47	3,61

Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçlarına ilişkin düzeyleri ile sanal ortam kişilerarası güven ölçeğinin boyutlarına ilişkin düzeyleri arasındaki ilişkiye dair Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayıları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerinin Sosyal Ağ Sitelerini Kullanma Amaçlarına İlişkin Düzeyleri İle Sanal Ortam Kişilerarası Güven Ölçeğinin Boyutlarına İlişkin Düzeyleri Arasındaki İlişki

		Sanal dürüstlük	Sanal olumsuzluk	Sanal güvensizlik
Sosyal etkileşim-iletişim	r	0,54**	0,04	0,14*
	p	0,00	0,49	0,02
Tanıma-tanınma	r	0,33**	0,14*	0,06
	p	0,00	0,02	0,33
Eğitim	r	0,39**	0,36**	0,00
	p	0,00	0,00	0,99

* $p<0.05$, ** $p<0.01$, N=297

Tablo 8'e göre öğrencilerin sanal dürüstlük düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı, tanıma-tanınma amaçlı ve eğitim amaçlı kullanım düzeyleri arasında ve sanal ortamlarda olumlu davranış sergileme düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini eğitim amaçlı kullanım düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Ayrıca, öğrencilerin sanal güvensizlik düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini etkileşim-iletişim amaçlı kullanım düzeyleri arasında ve sanal ortamlarda

olumlu davranış sergileme düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini tanıma-tanınma amaçlı kullanım düzeyleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$).

4. Sonuç ve Tartışma

Üniversite öğrencilerinin sanal ortam kişilerarası güven düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemeyi ve öğrencilerin sanal ortam kişilerarası güven düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu araştırma sonuçları, üniversite öğrencilerinin sanal ortamlarda olumsuz davranışlar sergilediklerini ve yeterince dürüst davranmadıklarını, bu ortamlardaki diğer bireylere ise yeterince güvenmediklerini göstermiştir. Ayrıca, bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre sanal ortamlarda olumsuz davranış düzeylerinin daha yüksek olduğu, Sağlık bilimleri ile ilgili yükseköğretim ya da fakültede öğrenim gören öğrencilerin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilere göre sanal ortamlarda olumsuz davranış düzeylerinin daha düşük olduğu, üniversite öğrencilerinin algıladıkları yenilikçilik düzeylerine göre sanal ortamlarda dürüstlük, olumsuzluk ve güvensizlik davranış düzeylerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin günlük ortalama internet kullanım süreleri arttıkça sanal ortamlarda dürüstlük düzeylerinin arttığı, ancak olumsuz davranış düzeylerinin azaldığı, sanal güvensizlik düzeylerinin ise değişmediği görülmüştür. İnternet kullanımına yönelik uzmanlık düzeyini yüksek olarak algılayan öğrencilerin, orta düzeyde algılayanlara göre sanal ortamlarda daha dürüst oldukları, öğrencilerin internet kullanımına yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine göre sanal olumsuzluk ve sanal güvensizlik düzeylerinin ise benzer olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırma sonuçları, üniversite öğrencilerinin sanal dürüstlük düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı, tanıma-tanınma amaçlı ve eğitim amaçlı kullanım düzeyleri arasında ve sanal ortamlarda olumlu davranış sergileme düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini eğitim amaçlı kullanım düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde, sanal güvensizlik düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini etkileşim-iletişim amaçlı kullanım düzeyleri arasında ve sanal ortamlarda olumlu davranış sergileme düzeyleri ile sosyal ağ sitelerini tanıma-tanınma amaçlı kullanım düzeyleri arasında ise pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişkinin olduğunu göstermektedir.

5. Kaynakça

- Feng, J., Lazar, J. & Preece, J. (2004). Empathy and online interpersonal trust: A fragile relationship. *Behaviour & Information Technology*, 23(2), 97-106.
- Yoon, S. (2002). The antecedents and consequences of trust in online-purchase decisions. *Journal of Interactive Marketing*, 16(2), 47-63.
- Maczewski, M. (2002). Exploring identities through the Internet: Youth experiences online. *Child and Youth Care Forum*, 31, 111-129.
- Yee, N., Bailenson, J. N., Urbanek, M., Chang, F., & Merget, D. (2007). The unbearable likeness of being digital: The persistence of nonverbal social norms in online virtual environments. *Cyber Psychology & Behavior*, 10(1), 115-121.
- Tan, Y., & Thoen, W. (2000). Toward a generic model of trust for electronic commerce. *International Journal of Electronic Commerce*, 5(2), 61-74.
- Chen, Y., & Barnes, S. (2007). Initial trust and online buyer behaviour. *Industrial Management and Data Systems*, 107(1), 21-36.
- Berger, J. (2011). *Interpersonal online trust in new online social networks*. Master Thesis. Gordon Institute of Business Science, University of Pretoria.
- Usta, E. (2012). Virtual environment interpersonal trust scale validity and reliability study. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 393-402.
- Karal, H., & Kokoç, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 251-263.